

Bedrijfszekerheid zal rassenk

Na jaren van wilde segmentatie lijken tomatentelers weer meer voor productierassen te kiezen. Het aanbod is nog steeds gigantisch, blijkt uit dit overzicht. Maar door een Clavibacter-alarm tijdens de opkweekfase is dit qua rassenproeven een grotendeels verloren jaar geworden.

DOOR GERARD BOONEKAMP
gerard.boonekamp@reedbusiness.nl

Duco de Ruiter van De Ruiter Seeds met Komeett, het ras dat het meest lijkt te profiteren van de uitbreiding van het segment 'tros grof'.

TROS GROF

Het areaal grove trostomaten zal komend jaar waarschijnlijk flink groeien, omdat veel telers verwachten een hogere productie en rendement te halen met grotere tomaten. Hoewel het nog vroeg is en de rassenkeuze later dan ooit gemaakt lijkt te worden, verwachten verschillende vertegenwoordigers van zaadfirma's dat er een verschuiving van trosmiddelen naar trosgrof zal plaatsvinden van ongeveer 50 hectare. Daarmee zou er 350 hectare van beide komen te staan terwijl het totaal areaal tomaten rond 1.650 hectare zou blijven.

In de rassen voor het trosgrof segment heeft De Ruiter Seeds verreweg het grootste aandeel. Dit jaar stond er in Nederland en België in totaal 280 hectare met de rassen Tricia, Success, Doloress en Komeett. Voor komend jaar verwacht deze zaadfirma dit te kunnen uitbreiden naar 300 tot 320 hectare, aldus Leonie Hogendonk van De Ruiter Seeds. *Komeett*, van oorsprong een Seminis-ras, lijkt het meest te gaan profiteren van de groei van dit segment. Het is nu al hoofd-ras in de herfstteelt en de belichte teelten. Het geeft zeer grove vruchten met een hoge vroege en een hoge totaal productie.

Success zal mogelijk ook uitbreiden vanwege de goede resultaten van dit jaar. Het geeft een kort gewas, is meeldauwresistent en

heeft grove dieprode vruchten. Zoals alle rassen van De Ruiter met een dubbele s, heeft *Success* jointless tomaten. *Tricia*, in België dit jaar hoofd-ras voor dit segment, staat bekend om zijn productie-zekerheid en overzichtelijke gewas en is sterk tegen *Botrytis*. *Doloress* lijkt qua gewas en meeldauwresistentie sterk op *Success* en heeft glanzende diep rode vruchten. De nieuwkomer *DRW 7659*, ook een jointless-ras, deed het in Belgische rassenproeven bijzonder goed met een hoge vroege- en hoge totaalproductie, een goede vruchtkwaliteit en een overzichtelijk, wat lang gewas. Met *Levanzo* en *Futuno* verwacht Rijk Zwaan een belangrijke rol in het trosgrof segment te gaan spelen. *Levanzo* heeft dit jaar in Nederland een naam opgebouwd dat hij pepino-gevoelig zou zijn, maar in België wordt dit ras op handen gedragen en is het gekozen voor export naar verre bestemmingen vanwege zijn goede houdbaarheid. *Futuno* zal volgens Ben Zwinkels van Rijk Zwaan uitbreiden vanwege zijn betrouwbare kwaliteit, ook in het voorjaar, de mooie dieprode kleur en goede totaalproductie. Het nieuwe ras *Endeavour* (72-487RZ) haalt een hoge (ook vroege) productie met een hoog vruchtgewicht van goede kwaliteit en vlakke trossen en heeft een open gewasopbouw.

Western Seed verwacht dat het nieuwe ras *Speedella* komend jaar naar 30 hectare zal groeien. Dit ras maakt in de onbelichte teelt door zijn hoge bloeisnelheid drie trossen meer aan dan rassen als *Komeett* of *Doloress*, aldus Cees Kortekaas. *Castella*, in de herfstteelt een groot ras, is in de doorteelt in Nederland zo goed als verdwenen. In praktijkproeven is hij niet goed uit de verf gekomen omdat hij veel minder energie nodig heeft dan andere rassen en

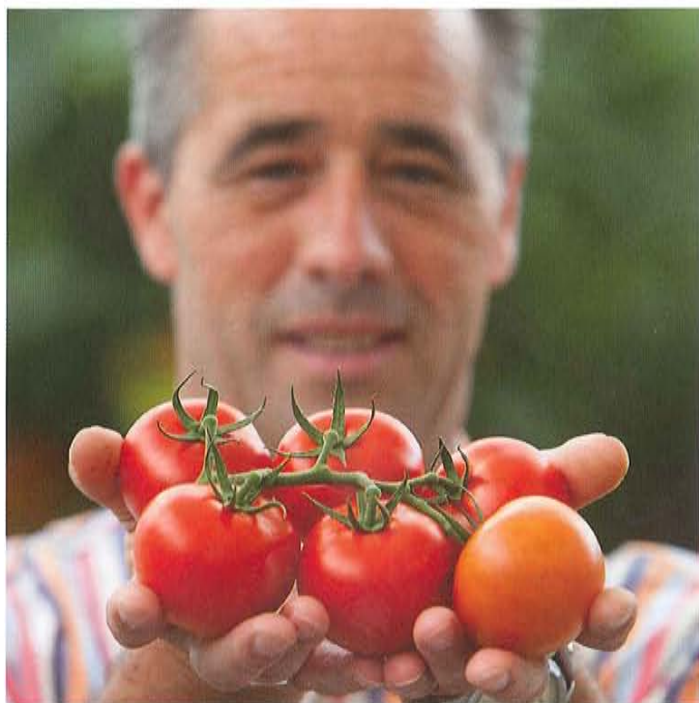
Cees Kortekaas van Western Seed verwacht dat komend jaar 30 hectare van deze *Speedella* komt te staan.

keuze bepalen

daardoor 'kapot gestookt' is. In België staat nu 12,5 hectare Castella en dat zal waarschijnlijk nog groeien.

Syngenta verwacht met proefras 47110 een voet tussen de deur te krijgen in dit segment. Hij blinkt uit in houdbaarheid, kosten-vriendelijk planttype en hoge productie. Op een bedrijf in Limburg haalde hij in een kas tussen Success 5 procent meer productie tot en met week 35, aldus Maarten van den Heuvel.

TROS MIDDEN

Ben Zwinkels van Rijk Zwaan met *Cappricia*, een van de hoofdassen in het segment 'tros midden'.

In het segment tros midden hebben meer zaadfirma's een aanzienlijk marktaandeel. Met *Dirk* (vruchtgewicht 120-140 gram) heeft Enza een ras waarvan al 75 hectare wordt geteeld in Nederland en België, aldus Wim Buijks. Het is een arbeidsvriendelijk ras met een hoge vroege en totale productie. De vruchten kleuren egaal door. Het blijkt in de praktijk mogelijk in de zomer maar eens per week te oogsten met behoud van kwaliteit. Buijks verwacht dat de inkrimping van dit segment aan Dirk voorbij zal gaan. *E25.33055* (120-140 gram) heeft een opener gewas dan Dirk. *E25.34045* (100 gram) heeft een mooi productief gewas, een mooie trosrepresentatie, is smaakvol en zeer geschikt om te verpakken. *Mecano* en *Cappricia* van Rijk Zwaan waren dit seizoen de hoofdassen in het tros midden segment. Ze hebben opnieuw bewezen betrouwbaar te zijn met een goede kwaliteit. Maar of zij zich op dit niveau zullen handhaven valt nog moeilijk te voorspellen, zegt Zwinkels. Grote nieuwe concurrenten zijn er niet bijgekomen, maar het areaal van dit segment staat onder druk. *72-482 RZ* wordt als een waardevolle nieuwkomer gezien vanwege zijn mooie kwaliteit, sterke groene delen (minder kniktrossen), prima smaak en hoge productie.

De Ruiter heeft al enkele jaren een goede serie tros midden rassen

Nog heel veel te kiezen

De zaadfirma's werd gevraagd hun succesvolle rassen en nieuwe aanwinsten kenbaar te maken. Hier staan meer dan zestig rassen op een rij. De opmerkingen bij de rassen zijn voor rekening van de vertegenwoordigers van de zaadfirma's. Voor voorspellingen van arealen is het eigenlijk nog te vroeg. Telers lijken later dan ooit hun keuze te maken.

en verwacht daarmee komend jaar te kunnen groeien van 60 naar 90 hectare. Meest opvallende was dit jaar *Tourance* die ondanks zijn lagere vruchtgewicht in productie mee kon met de grove tros rassen. Hij geeft mooie trossen in visgraatmodel en lost deze snel. Hij is tevens geschikt voor de herfstteelt, aldus Hogendonk. *Elegance* heeft een sterk gewas en is qua smaak een topper in dit segment. *Plaisance* is een rendementsras met een sterk, overzichtelijk gewas en trossen van goede kwaliteit en houdbaarheid. *DRW 7752* maakt gemakkelijk trossen met 6 vruchten waardoor de totaalproductie hoog uitvalt.

Durinta van Western Seed is een van de langst geteelde rassen (dit jaar 17 hectare in Nederland). Voor komend seizoen verwacht Kortekaas een voortzetting van een overstap naar Castella door een groep Limburgse telers voor handelshuis Seelen.

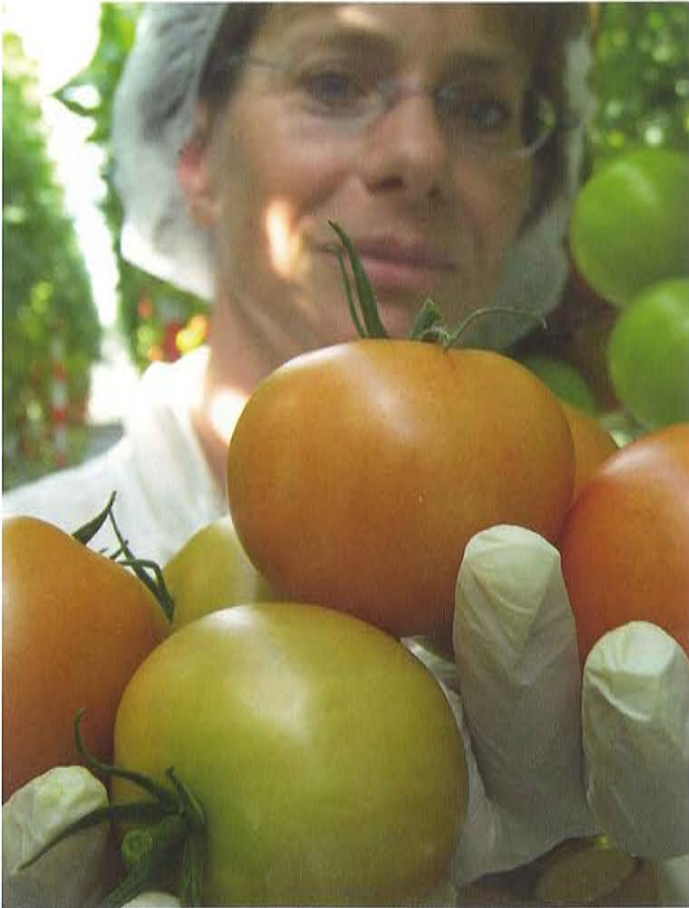
Classy, het kwaliteitsras van Syngenta, zal komend seizoen een gevoelige veer laten. Kesgro zal hem niet meer zetten, waardoor er alleen nog 10 hectare overblijft in de biologische teelt. Ook het areaal van de fijne tros *Roterno* van Rijk Zwaan (nu nog 18 hectare) zal waarschijnlijk afnemen ondanks zijn goede smaak en kwaliteit.

TROS COCKTAIL

De cocktail-queen van het jaar is *Brioso* van Rijk Zwaan. In productie is deze grovere cocktailtomaat de concurrentie ver voor ge-

Wim Buijks van Enza Zaden met cocktailras *Annamay* dat volgens hem internationaal zijn betrouwbaarheid heeft bewezen.

Leonie Hogendonk van De Ruiters Seeds met Avengance, het ras dat in het segment 'los tussentype' verreweg het grootst zal worden.

met donker hard blad, is arbeidsvriendelijk en heeft een stevige vrucht met goede houdbaarheid. *Bellisimo* is iets fijner en wat minder productief maar valt op door zijn goede smaak. *Tiësto* is juist iets grover wat tot uiting komt in een prima productie. Bij de wat fijnere tussentypes (90-100 gram) zal *Arvento* volgens Rijk Zwaan verreweg het grootste ras worden. Zwinkels verwacht een uitbreiding van dit witvrije, arbeidsvriendelijke, productieve en smaakvolle ras. *Elanto* is wat moeilijker te telen maar is een echte smaaktopper in dit segment.

Ingar van Enza is een van de standaardrassen. Kenmerkend zijn de arbeidsvriendelijkheid, vroege en hoge totale productie. De egale doorkleuring zorgt voor minder gevoeligheid voor pepinoprint. *Careza* (Enza) heeft het dit jaar goed gedaan. Door op een eindafstand van 3,3 stengels per vierkante meter te telen kwam het gemiddeld vruchtgewicht wat hoger uit (95-100 gram) evenals de productie. De kroon is fris en de tomaat is smaakvol en sappig. Buijks verwacht een lichte uitbreiding bovenop de 40 hectare van dit jaar.

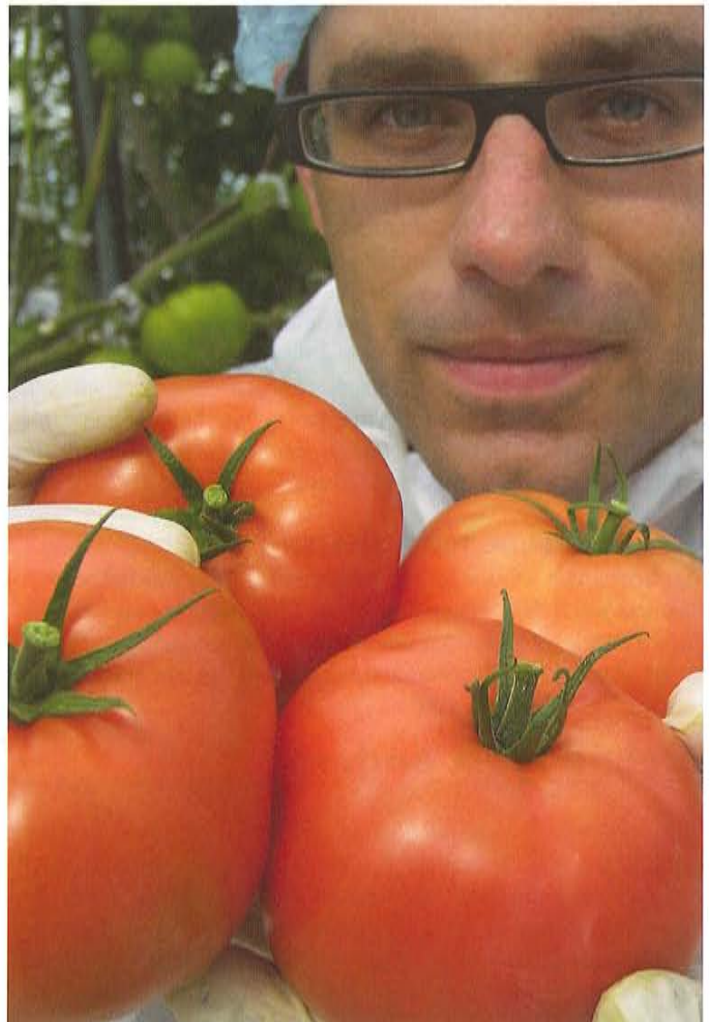
VLEESTOMAAT

Het areaal vleestomaten in Nederland zal komend jaar ongewijzigd blijven op zo'n 40 hectare. In België zal de inkrimping van het areaal waarschijnlijk ook stoppen bij de 120 hectare van dit jaar. *Growdena* (Syngenta) zal ook nu weer het hoofd ras zijn naast

Macarena voor de latere planting. De wat grovere *Bigdena* wordt voornamelijk in de VS geteeld.

In België zal *Growdena* serieuze concurrentie gaan krijgen van *DRW 7749* van De Ruiters Seeds. Deze onderscheidt zich sterk door de vrij platte, gemote en geribde vruchtvorm met een mooie rode eindkleur. Hij lijkt daarmee weer op een 'echte' vleestomaat. Doordat het steeltje diep is verzonken is hij minder gevoelig voor prikschade. Nadeel is dat de vruchtvorm op de eerste trossen wat bonkig kan zijn. Hij is meeldauwresistent en door zijn snelle trosaanleg eindigt hij bijzonder hoog in productie.

De Ruiters Seeds heeft ook *Torero* dat als enige resistent is tegen het *Torrado*-virus. Hij kan met een hogere stengeldichtheid worden geteeld dan gebruikelijk bij grove vleestomaten en heeft een hoge productie. *Starbuck* is een grove vleestomaat die vooral in de VS populair is door zijn uiterlijk en sterk blijvende kroon. Bij de fijnere vleestomaten is *Admiror* (150 gram) nog steeds in beeld dankzij de meeldauwresistentie, arbeidsvriendelijkheid, uniforme sortering en goede kwaliteit. ■

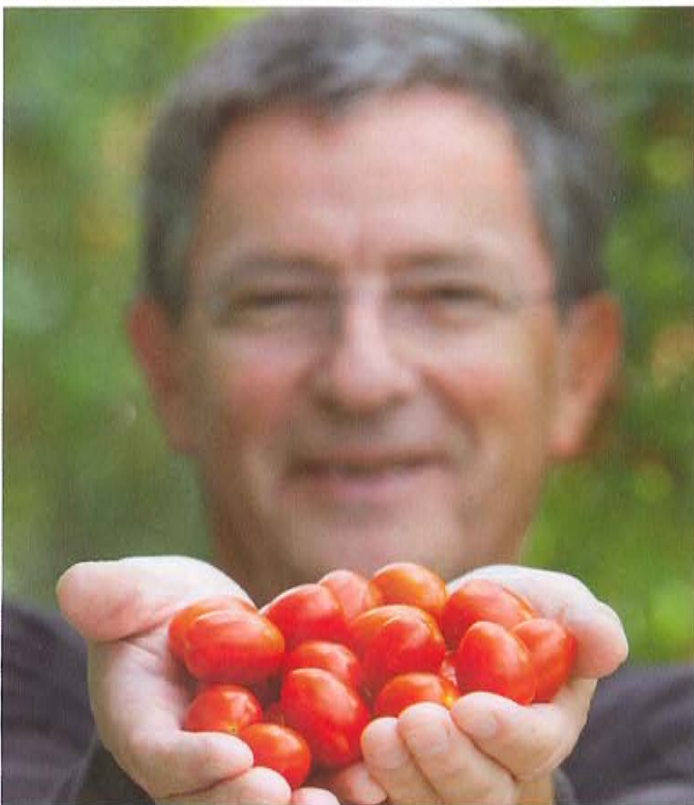
Maarten van den Heuvel met het ras *Growdena* dat nog steeds het standaardras is, maar wel serieuze concurrentie lijkt te krijgen.

bleven. Over de kwaliteit en smaak gingen misprijzende verhalen de ronde. Maar eigenlijk valt er niet zo veel op aan te merken, al ligt de brix het hele jaar wat lager dan bijvoorbeeld Amoroso (ook Rijk Zwaan). Briosio is echter alleen beschikbaar voor telersverenigingen Prominent en Trospartners. Zwinkels verwacht komend jaar een uitbreiding van 20 hectare bij Briosio en in mindere mate bij Amoroso.

Enza verwacht dat het areaal *Campari* en de fijnere *Aranca* stabiel zal blijven, maar de opvolger van *Aranca* staat ook te trappelen. *Annamay* heeft internationaal zijn betrouwbaarheid bewezen, zegt Buijks. Kenmerkend zijn de groei-kracht, plantbalans, intermediaire meeldauwresistentie, compacte trosopbouw, glans, uniformiteit, ongevoeligheid voor gescheurde vruchten, hoge smaakwaardering en hoge productie, ook in de belichte teelt. *Oakley* (35-40 gram) heeft veel groei-kracht, is intermediair meeldauwresistent en is door zijn vlakke trossen bijzonder geschikt voor flowpack. Buijks verwacht een gelijkblijvend areaal, zowel belicht als onbelicht. *Timotion* is de troef van De Ruiter in dit segment. Het is een mooie tomaat met sterke groene delen en een arbeidsvriendelijk gewas. Samen met trospruimcocktail *Flavorino* wordt voor komend jaar een areaal van 72 hectare verwacht. Western Seeds verwacht dat *Prolyco* zich zal handhaven op 7 hectare in speciale segmenten vanwege zijn uitzonderlijke smaak. Syngenta verwacht zich met *Idoia* te kunnen gaan mengen in de strijd vanwege zijn productiepotentieel, juiste grofheid en smaak.

PRUIMTOMAAT MIDDEN EN KLEIN

Met *Savantas* (100 gram) heeft Enza nog steeds de standaard in het segment van de grovere trospruimtomaaten, zowel belicht

Aad Dingjan *Mini Star*, het ras dat het segment 'snoeptomaatjes' groot heeft gemaakt. Foto: Gerard Vlekke

als onbelicht. Het succes wordt vooral bepaald door de uniforme trossen met sterke groene delen, egale doorkleuring, glanzende vruchten, smaak en versnijbaarheid. Buijks verwacht dat het areaal in Nederland en België gelijk zal blijven op ongeveer 70 hectare. Bij de losse pruimtomaaten is *Celine* van Syngenta al tien jaar lang een vaste waarde voor een groep telers van The Greenery. Ook volgend jaar zal er ongeveer 12 hectare van staan.

Het segment cocktailpruim (midi-pruim) blijft waarschijnlijk min of meer even groot (90 hectare). *Sunstream* (Enza) blijft het standaardras met een areaal van 30 hectare, exclusief bij Red Star Trading. *Balerina* is een nieuwe trospruim van Enza (35-40 gram) met een krachtig en generatief gewas, uniforme trossen met visgraatopbouw, puntige vruchtvorm met egale doorkleuring. Van *Flavorino* (De Ruiter Seeds) zal waarschijnlijk komend jaar 9 hectare staan. Hij heeft een goede smaak en een sterk, lang gewas. Met *Dunne* heeft Syngenta een troef die zich waarschijnlijk zal weten te handhaven op 17 hectare. Rijk Zwaan verwacht met *Tovale* (72-141) een kleine uitbreiding te realiseren vanwege zijn kwaliteit en vast zitten aan de tros. Bovendien is hij erg arbeidsvriendelijk. Het segment van de mini-pruimtomaatjes wordt beheerd door de 'Santa'-types. Deze munten uit in zoetheid en stevigheid waardoor ze bij uitstek geschikt zijn voor aantrekkelijke kleinverpakking. Sakata heeft met *Mini Star* (8 tot 12 gram) de trend gezet. Greenco teelt er komend jaar 19 hectare van. De concurrentie bestaat voornamelijk uit de *Heartbreaker* (11-12 gram) van Enza. Volgens Enza heeft *Heartbreaker* nauwelijks last van vallende tomaatjes, een teepunt bij de Santa-types. Syngenta heeft in dit segment *Angelle* en *Dimple*. *Angelle* heeft volgens Van den Heuvel de beste smaak van alle snoeptomaatjes en groeit als hoofdfras in Engeland naar 30 hectare. *Dimple* is iets minder zoet en heeft een hoge vroege en totale productie.

CHERRYTOMAAT

Bij de troscherrytomaten verwacht De Ruiter Seeds ook volgend jaar een hoofdrol te spelen met een gelijkblijvend areaal van 36 hectare. *Conchita* geeft wat grovere, meer oranje-rode vruchten en is een betrouwbaar ras met hoge productie. *Juanita* heeft kleinere vruchtjes met glanzende dieprode kleur, goed aroma en prima smaak. Rijk Zwaan heeft met *Tastery* (72-136) een tomaatje dat sterk is tegen scheuren, fris en knapperig smaakt en goed produceert. Hij zou ook sterk zijn tegen gele stengels in het najaar. Helaas is er nauwelijks zaad van beschikbaar voor Nederland. In dit segment spelen verder de beschermde rassen *Piccolo* (honingtomaatjes) en *Rubiño* (FrEsteem) een belangrijke rol. Bij de losse cherrytomaten lijkt de vrij grove *Claree* (Enza) hoofdfras te blijven. Dit groei-krachtige ras produceert ook in de tweede helft van de teelt veel en haalt een zeer hoge eindproductie. Rijk Zwaan verwacht met *Sassari* (72-138) een uitbreiding te realiseren. Het ras geeft splijttrossen met hogere voornachten waardoor er meer snelheid gemaakt kan worden. Hij heeft een hoge vroege productie en heeft een arbeidsvriendelijk gewas.

LOS TUSSENTYPE EN ROND

In het los tussentype segment (110-120 gram) verwacht De Ruiter Seeds dat *Avengance* verreweg het grootste ras zal worden en zal groeien van 50 naar 75 hectare. Hij heeft een sterk plantmodel